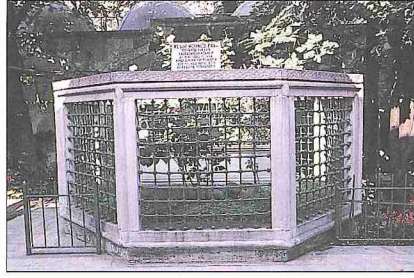


da Akkırman ve Kili uç beyi olarak gösterir. Oruç b. Âdil'in *Târîh-i Âl-i Osmân*'ında ise sadece Akkırman sancak beyi diye kaydedilir. 906 (1501) tarihli bir kayıttaki Silistre'de sancak beyi olarak bulunduğu dair bir atfa rastlanır. Buna göre sancak beyliği sırasında Boğdan Voyvodası Stefan ile bir alacak davası sebebiyle mektuplaşmıştır (*II. Bayezid Dönemine Ait 906/1501 Tarihli Ahkâm Defteri*, hk. nr. 442). 1497 yazında Polonya Kralı Jan Olbracht'ın Boğdan'a hücumu sırasında Mesih Paşa savaşa iştirak etmedi ve voyvodası Yahyâ Ağa'yı gönderdi. Belki bu yüzden Leh ordusu geri çekildikten sonra Mesih Paşa azledildi. 904'te (1499) Venedik'e karşı Mora seferi başlayınca da hacca gitti.

On dört yıl boyunca padişahın güvenini yeniden kazanamayan Mesih Paşa, hac dönüşünde gerek Sanuto'ya gerekse Kemalpaşazâde'ye göre Çandarlızâde İbrahim Paşa'nın ölümü üzerine (11 Cemâziyelevvel 905 / 14 Aralık 1499) onun yerine tekrar veziriazam oldu. Ancak iki ay sonra muhtemelen Venedik dostu sayıldığı için veziriazamlığı Hadım Yâkub Paşa'ya bırakmak zorunda kaldı. Kendisi ikinci ve dostu Hersekzâde Ahmed Paşa üçüncü vezir olarak 1500 yılında da süren Mora seferine katıldılar.

Venedik savaşının ardından yeniden veziriazam olan Mesih Paşa, 5 Ramazan 906'da (25 Mart 1501) Taş-ili'nde Varsaklılar'ın destek verdiği Karamanoğlu Mustafa'nın bir isyanını bastırmak üzere İstanbul'dan hareket etti. Ayaklanmayı bastırdı ve Taş-ili bölgesinde askerî istihkâmlar kurarak denetimi sağladı. Ayrıca isyana katılan boy beylerinin itaatini sağladı (*a.g.e.*, hk. nr. 332). Görevini başarıyla tamamladığı için 906 Zilhiccesi ortalarında (Temmuz 1501) İstanbul'a dönmesi istendi (*a.g.e.*, hk. nr. 338). İstanbul'a dönüşünün ardından Midilli'nin Fransız ve Venedik müttefik donanmaları tarafından alındığını padişaha bildirmediklerinden II. Bayezid'in gazabına uğradı. Hatta sultan elindeki yayı birkaç defa başına vurarak kendisine ağır sözler söyledi. Bu olaydan birkaç gün sonra 6 Cemâziyelevvel 907'de (17 Kasım 1501) Galata'da yangın söndürme çalışmalarını gözetlerken düşen bir taşla bacağından ağır yaralandı ve ardından vefat etti. Öldüğü yıl İstanbul'da bir cami (kiliseden çevrilen Bodrum Camii) yaptırmasına rağmen ağabeyi Has Murad Paşa'nın İstanbul Aksaray'daki camisinin yanına defnedildi. Mezar taşı orada hâlâ mevcuttur.



Mesih Paşa'nın açık türbesi

Tarihçi-şair Bihîştî'nin Mesih Paşa'yı İran şairi Câmî'ye benzetmesi methiyecilik de olsa paşanın şiir yazdığına işaret eder. Aynı yazara göre sanat ve ilim adamlarının dostuydu. Mesih Paşa'nın üç oğlunun adları bilinmektedir: Ali Bey, Mahmud Çelebi ve 909'da (1503) Vultçrın sancak beyi olan Bâli Bey. Ayrıca torunu Ahmed Bey'in 925'te (1519) Gelibolu'daki vakfının mütevellisi olduğu belirtilir.

BİBLİYOGRAFYA :

TSMA, nr. E 6226, 9274, 10157; BA, Vakfiyeler, dosya 19, gömlek 15, kutu 2; Aşıkpaşazâde, *Târîh*, s. 191; *II. Bayezid Dönemine Ait 906/1501 Tarihli Ahkâm Defteri* (haz. İlhan Şahin – Feridun Emecen), İstanbul 1994, hk. nr. 79, 99, 100, 109, 114, 212, 240, 332, 338, 442, 451-452; Oruç b. Âdil, *Târîh-i Âl-i Osmân*, Paris Bibliothèque Nationale, Suppl. turc, nr. 1047, vr. 90^b-91^a, 118^b, 134^a, 141^b-142^a, 144^b-145^a; a.e., Paris Bibliothèque Nationale, Anc. fonds turc, nr. 99, vr. 129^b-130^a, 158^b, 169^b, 176^a-177^a, 180^b-181^a; Neşrî, *Cihannümâ* (Taeschner), I, 217; II, 308; Tursun Bey, *Târîh-i Ebû'l-Feth* (nşr. Mertol Tulum), İstanbul 1977, s. 179-180; a.e.: *The History of Mehmed the Conqueror* (nşr. H. İnalçık – R. Murphey), Minneapolis - Chicago 1978, vr. 156^a-b; Rûhî Çelebi, *Târîh-i Âl-i Osmân*, Berlin Staatsbibliothek, Preussischer Kulturbesitz, ms.or. 4^o, nr. 821, vr. 90^b-91^a, 172^a, 180^a-b; İbn Kemâl, *Tevârîh-i Âl-i Osmân*, VII. Defter, s. 500-507, 521; VIII. Defter, s. 68, 86, 159, 192, 194-195, 210-211, 220-221; *İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 953 (1546)*, s. 142, nr. 799; M. Sanuto, *I Diarii*, Venezia 1880, III, 131, 179, 181, 182, 901-903; IV, 105, 242; A. D. da Lezze, *Historia Turchesca* (nşr. I. Ursu), Bucuresti 1909, s. 105-106; Gökbilgin, *Edirne ve Paşa Livâsı*, s. 148; Fr. Babinger, *Aufsätze und Abhandlungen zur Geschichte Südosteuropas und der Levante*, München 1962, I, 344-354; a.m.f., *Mehmed the Conqueror and his Time* (nşr. W. C. Hickman), Princeton 1978, s. 290; R. F. Kreutel, *Der Fromme Sultan Bayezid*, Wien - Köln 1978, s. 213, 216; *Die Chronik des Ahmed Sinân Çelebi Genannt Bihisti: eine Quelle zur Geschichte des Osmanischen Reiches unter Sultan Bayezid II* (nşr. B. Moser), München 1980, s. 80, 188-191, 196-197; M. A.

Epstein, *The Ottoman Jewish Communities and Their Role in the Fifteenth and Sixteenth Centuries*, Freiburg 1980, s. 294; H. Reindl [Kiel], *Männer um Bâyezid*, Berlin 1983, s. 279-291; N. Vatin, *Sultan Djem*, Ankara 1997, s. 100, 310-312; F. İsmail Ayanoğlu, "Fatih Devri Ricâli Mezâr Taşları ve Kitâbeleri", *VD*, IV (1958), s. 201-202, rs. 46; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Hızır Bey Oğlu Sinan Paşa'nın Vezir-i Âzamlığına Dâir Çok Kıymetli Bir Vesika", *TTK Belleten*, XXVII (1963), s. 37-44; N. Beldiceanu – I. Beldiceanu-Steinherr, "Un paléologue incon nue de la région de Serres", *Byzantion*, XLI, Bruxelles 1971, s. 5-17; Ömer Lütfi Barkan, "İstanbul Saraylarına Ait Muhasebe Defterleri", *TTK Belgeler*, IX/13 (1979), s. 303, 314; Halil İnalçık, "Mesih Paşa", *Eİ²* (İng.), VI, 1025-1026.



HEDDA REINDL KIEL

MESİH PAŞA CAMİİ

(bk. BODRUM CAMİİ).

MESİH PAŞA KÜLLİYESİ

İstanbul'da
XVI. yüzyılın sonlarında
inşa edilen bir külliye.

Fatih'te Hırka-i Şerif Camii'ne yakın bir konumda yer alır. III. Murad'ın veziriazamlarından Hadım Mesih Mehmed Paşa tarafından 994 (1586) yılında inşa edilmiştir. Cami, türbe, çeşmeler, dükkânlar ve küçük bir hazîreden oluşan yapı, zamanında çevresinde yer alan bazı vakıf binaların Ali Paşa'ya ait olmasından dolayı halk arasında Mesih Ali Paşa Camii olarak da anılır. Caminin, Hadım Mesih Mehmed Paşa'nın isteği üzerine Hasan Paşa adlı bir vezirin mescidinin yıkılarak yerine yaptırıldığı *Hadikatü'l-cevâmî*'den öğrenilmektedir. Mimar Sinan'ın mimar başılığı zamanında ele alınmış olmakla birlikte onun çırağı Dâvud Ağa'nın da bu yapıda çalışmış olabileceği düşünülmektedir. 1894 depreminde zarar gören cami 1936-1939 ve 1955-1957 yıllarında onarılmıştır.

Kesme taş malzemeye inşa edilen sekiz dayanaklı cami revaklı bir avluya sahiptir. Doğu-batı istikametinde eğimli bir arsa üzerinde yükselen yapı batı yöne yerleştirilen dükkânlarla elde edilen düz bir platforma oturur. Camiye giriş batı ve güney yönlerinde açılan birer kapı ile sağlanır. Batıda yer alan görevliler odasının altına denk gelen basık kemerli kapı cephenin iki yanındaki sivri kemerli birer nişle zenginleştirilmiştir. Bu kapıdan öncelikle çapraz tonozlu bir mekâna, ardından birkaç basamakla avluya ulaşılır. Gü-

ney kapısı basık kemerlidir. Avlu, sivri kemerlerin köşeleri hafifçe pahlı dörtgen pâyelere oturduğu on iki kubbeli bir revakla kuşatılmıştır. Kuzey duvarında bu revakların gerisinde sivri kemerli nişler içerisinde abdest muslukları yer alır. Revaklar avlunun doğu ve batı ucunda yer alan, kaynaklarda kayyım ve müezzine ait olduğu belirtilen dörtgen planlı, kubbeli, dikdörtgen formlu pencerelere sahip birer oda ile son bulur. Revaklı avlunun ortasında Mesih Mehmed Paşa'nın sekizgen açık türbesi yer alır. Caminin iki sıra halindeki son cemaat yerinin ahşap çatılı dış revakı baklavalı başlıklara sahip dört adet mermer sütunla biçimlenmiştir. Son cemaat yerinin beş gözlü iç revakı ise yanlarda kubbe, ortada aynalı tonozla örtülüdür. Kemerleri taşıyan altı adet granit sütundan batıdaki mukarnaslı, diğerleri köşeleri pahlı başlıklara sahiptir. Ancak bu başlıkların taşıdıkları mukarnas izleri yangında hasar görmüş olabileceklerini akla getirir. Bu çift kuruluşlu son cemaat yeri doğu ve batı yönlerine üçer kemerle açılır. Caminin kuzey cephesini ortada taçkapı, yanlarda kaş kemerli levhaların iki bölüme ayırdığı ince uzun birer niş, dörder dikdörtgen formlu pencere ve mukarnas kavsaralı birer mihrapçık oluşturur. Cephenin batı ucunda minareye ve mahfile, doğu ucunda merdiven kulesine çıkışı sağlayan birer kapı yer alır. Mukarnas kavsaralı, basık bir kemerle geçişin sağlandığı taçkapı iki yanda kum saati

teziyatıyla değerlendirilmiştir. Taçkapının iki tarafındaki birer niş üzerinde caminin inşa kitâbesi yer alır.

Enlemesine dikdörtgen planlı caminin 12,80 m. çapındaki ana kubbesi yüksek ve sivri kemerlerin üzerine oturduğu sekiz pâyeye taşınmaktadır. Bu taşıyıcı sistem, kubbenin etrafını çeviren çokgen kesitli sekiz ağırlık kulesiyle dışarıdan da algılanabilmektedir. Harim mekânı, köşelerde mukarnaslı dolgularla geçişin sağlandığı birer eksedra ile genişletilmiş, dışa taşkın derin mihrap bölümü ise yarım kubbeyle örtülmüştür. Harimi doğu ve batı yönünde iki kat halinde tasarlanmış yan mekânlar kuşatır. Bu yan mekânlar zemin katta dışa açılan galeriler biçiminde olup iç mekândan soyutlanmıştır. Galeriler ikişer pencere ve birer kapı ile dışarıya, bunların kaburgalı çapraz tonoz örtüleri üzerine oturan üst kat ise üçer sivri kemerle harime açılmaktadır. Pandantiflere oturan üçer kubbenin örttüğü bu mekânlar böylece geniş mahfiller halini almış ve taşıyıcı sistemin üst katta bağımsızlaşmasını sağlamıştır. Üst katta mekânın genişletilmesine karşılık zemin düzeyinde orta alanın yanlara doğru yayılmasının engellenmesiyle yapıda ilginç bir iç mekân kuruluşu sağlanmıştır.

Harim duvarları dört sıra pencere düzenine sahiptir. Dışarıdan pencere dizilerini ayıran korniş kat gelişimini de yansıtır. Galeri seviyesinde yan cepheleri hareketlendiren üç büyük sivri kemerden ikisi pencere, biri kapı olarak tasarlanmıştır. Mermer söveli ve lokma demir parmaklıklı pencerelerin kemer aynaları ajur tekniğinde geometrik formlu şebekelerle hareket kazanmıştır. Galerilerin gerisinde kalan bu pencerelerden harime sızan ışık yetersizdir. Basık kemerli kapının etrafı baklava formlu ajurlu bir şebekeyle dolgulanmıştır. Mahfil seviyesinde üç büyük sivri kemer içerisinde yer alan pencereler kendi içlerinde de üç sivri kemerli bölüme ayrılmıştır. Pencereler altta mermer lentolu ve lokma demir parmaklıklı, üstte revzenlidir. Kemer içlerinde, yarım kubbelerde ve kasnakta açılan pencereler yuvarlak kemerlidir. Mahfil seviyesinden itibaren açılan çok sayıda pencere harime yeterli ışığın girmesini sağlar. Harim ölçülü oranda kullanılan çini süslemesi, kalem işi nakışları, renkli pencere içlikleri, başarılı mermer ve ahşap işçiliği ile sade, fakat güçlü bir süsleme programına sahiptir. Mihrabın etrafı yeşil zeminli kare çini levhalarla kuşatılmıştır. Bu levhalar, merkezdeki büyük rozetten çarkifelek

şeklinde dağılan rozet biçimli kırmızı-mavi renkte çiçeklerin ve yaprakların oluşturduğu bir kompozisyona sahiptir. Levhaların köşe dolgularında Çin bulutları ile birleşen yarım palmetler, mihrabın iki yanındaki pencereleri çevreleyen çinilerle paralellik gösterir. Galerilerin harime açılan ikişer penceresi bordürleri çiçekli, lâcivert zemin üzerine sülüs yazılı birer dikdörtgen çini alınlıkla değerlendirilmiştir. Öte yandan beş gözlü son cemaat yerinin örtüleri ve pâyeye başlıkları seviyesinden itibaren harim döneminin üslûbunda bitkisel temalı kalem işleriyle bezenmiştir.

Mermer mihrap iki yanda yivli birer sütunla sınırlandırılmıştır. Beş bölüme ayrılan mihrap nişi yanlarda kum saati teziyatı, üstte mukarnaslı bir yaşmakla biçimlenmiştir. İnce bir işçilik gösteren minber mermerdir. Kademeli sivri kemer ve iki yanda burma sütunlu kum saati teziyatıyla değerlendirilen çok zarif bir kapısı vardır. Yan aynalar, ajur tekniğinde geometrik geçmelerin içini doldurduğu iri bir madalyonla bunun köşelerini dolgulayan rümlü-palmetli bir süsleme kompozisyonu gösterir. Korkuluklar da geometrik geçmeli, ajurlu şebekelere sahiptir. Çokgen kesitli külâh, mukarnaslı dört sütunun taşıdığı sivri kemerli köşk kısmı üzerinde yükselir. Kare formlu ahşap vaaz kürsüsü, kare ve dikdörtgenlerin bir araya gelerek oluşturduğu geometrik bir süsleme düzenine sahiptir. Girişin üstündeki bölüm müezzin mahfili olarak değerlendirilmiştir. Mahfil, baklavalı başlıklara sahip iki adet zarif sütuna oturan üç sivri kemerle harime açılır. Daha üst bölümde yedi adet konsol yer alır. Mahfil, caminin kuzey cephesinde çıkıntı yaparak âdeti mihrap çıkıntısıyla denge sağlar.

Caminin kuzeybatı köşesinden yükselen minarenin plandaki konumu kuzeydoğu köşesine yerleştirilen merdiven kulesiyle dengelenmiştir. Kare kesitli kürsünün üzerine oturan pabuç kısmı hayli uzundur ve prizmatik üçgenlerle şekillenmiştir. Çokgen gövdeli minarenin mukarnaslı şerefesinin altında görülen, cephelerin her birinin üzerinde kabartma olarak işlenen dilimli kemerler ve içlerindeki kabartma kandillerden oluşan bezeme eşine rastlanmayan bir örnektir. Minarenin petek ve külâhi yenilenmiştir.

Yapının bânisi Mesih Mehmed Paşa'nın sekizgen açık türbesi konumuyla dikkati çeker. Avlunun ortasına şadırvanı görmeye alıştığımız yere inşa edilen türbe kla-

Mesih Paşa Camii – Fatih / İstanbul



sik Osmanlı mimarisinde bir istisna arzeder. Sekizgen bir kaide üzerinde yükselen yapıyı her cephede kareye yakın dikdörtgen formlu, lokma demir parmaklıklı birer pencere ve bunları ayıran köşe sütuncukları biçimlendirir. Türbeyi üstte bir palmet frizi çevreler. Yapının mihrap cephesinin önünde küçük bir haziresi vardır. Mihrap önünde Hasan Paşa'nın medfun olduğu *Hadikatü'l-cevâmi'*de belirtilmektedir.

Batı cephesinde yer alan ve caminin düz bir zemin üzerinde yükselmesini sağlayan yedi adet dükkân yuvarlak kemerli, çapraz tonozludur. Bu dükkân dizisinin ortasında minarenin altına denk gelen kısımda sivri kemerli bir niş bulunur. Dükkânların güneyinde bugün içi örülerek kapatılmış bir kapı vardır. Önünde birkaç basamaklı merdiven sahanlığı bulunan kapının vaktiyle hazireye geçişi sağlayan bir kapı olduğu eski fotoğraflardan anlaşılmaktadır.

Caminin güneybatı köşesindeki kavşakta yer alan çeşmelerden güney yönündeki çeşme kesme taştan, sivri kemerli, kitâbesiz ve bezemesizdir. Batı yönündeki çeşme ise mermerle kaplanmıştır. Üstte her iki çeşmeyi boydan boya kaplayan inşa kitâbesi yapının 994 (1586) yılında Mesih Mehmed Paşa tarafından yaptırıldığını belirtir. Bu kitâbenin altında büyük kartuşlar içerisinde binanın 1233'te (1818) III. Mustafa'nın kızı Beyhan Sultan tarafından tamir ettirildiğine dair kitâbe yer alır. Girlandlı başlıklara sahip pilastrların biçimlendirdiği ikiz çeşmenin kabartma tezyinatlı ayna taşları barok kıvrımlı birer kemerle taçlandırılmıştır. Çeşmenin solunda içi örülerek kapatılmış bir kemerin varlığı görülmekle birlikte bu birim kısmen toprağa gömülmüş ve sağdaki pilastr da sökülüştür. Güneybatı duvarı boyunca en üstte dolanan bir sıra kaş ke-

merli friz tek çeşmenin bitimine kadar devam eder.

Gerek mekân kuruluşları gerekse süsleme düzeni açısından dikkati çeken Mesih Mehmed Paşa Camii, yan galerilerin kullanımı ve avlunun ortasına şadırvan yerine inşa edilen bânisinin sekizgen, açık türbesiyle yeni denemelerin ortaya konulduğu, kendine özgü çözümleri olan bir külliye'dir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ayvansarayî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, I, 192-193; a.e.: *Camilerimiz Ansiklopedisi* (haz. İhsan Erzi), İstanbul 1987, II, 34-37; Halil Edhem [Eldem], *Camilerimiz*, İstanbul 1932, s. 76; Celâl Esad Arseven, *Türk Sanatı Tarihi*, İstanbul, ts. (Maarif Basımevi), s. 357-358; Konyalı, *İstanbul Âbideleri*, s. 66-68; İbrahim Hilmi Tanışık, *İstanbul Çeşmeleri*, İstanbul 1943, I, 34; Tahsin Öz, *İstanbul Camileri*, Ankara 1962, I, 104; Semavi Eyice, "İstanbul Minareleri", *Türk San'atı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri*, İstanbul 1963, I, 58; Tuncay Bozkurt, *Mesih Mehmed Paşa Camii ve Külliyesi* (lisans tezi, 1964), İÜ Ed. Fak., Sanat Tarihi; Selçuk Batur, "Osmanlı Camilerinde Sekizgen Ayak Sisteminin Gelişmesi Üzerine", *Anadolu Sanatı Araştırmaları*, İstanbul 1968, s. 150; G. Goodwin, *A History of Ottoman Architecture*, London 1971, s. 270-271, 336; Oktay Aslanapa, *Osmanlı Devri Mimârisi*, İstanbul 1986, s. 306-307; Aptullah Kuran, *Mimar Sinan*, İstanbul 1986, s. 222-228, 287; Şerare Yetkin, "Mimar Sinan'ın Eserlerinde Çini Süsleme Düzeni", *Mimarbaşı Koca Sinan: Yaşadığı Çağ ve Eserleri* (nşr. Sadi Bayram), İstanbul 1988, I, 490; *Fâtih Camileri ve Diğer Tarihî Eserler* (haz. Fatih Müftülüğü), İstanbul 1991, s. 162-163; Affan Egemen, *İstanbul'un Çeşme ve Sebilleri*, İstanbul 1993, s. 596; M. Orhan Bayrak, *Türkiye Tarihi Yerler Kılavuzu*, İstanbul 1994, s. 335-336; W. Müller-Wiener, *İstanbul'un Tarihî Topografyası* (trc. Ülker Sayın), İstanbul 2001, s. 439-440; Edhem Ruhi Öner v.dğr., *Fatih: İlk İstanbul*, İstanbul, ts. (Fatih Belediyesi), s. 62, 63, 128, 155; Tarkan Okçuoğlu, "Mesih Mehmed Paşa Camii, Türbesi ve Çeşmesi", *DBİst.A*, V, 406-407.



TUĞBA ERZİNCAN

MESİHÎ

(مسیحی)

(ö. 918/1512'den sonra)

Divan şairi.

Kosova bölgesinde Priştine'de doğdu. Adı *Sehî Tezkiresi'*nde Mesîh, diğer tezkirelerde İsâ olarak geçer. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını Rumeli'de geçirdi, daha sonra öğrenim görmek için İstanbul'a gitti. Mesîhî'nin İstanbul'da bulunduğu yıllar II. Bayezid'in saltanat dönemine (1481-1512) rastlar. İstanbul'da hat sanatındaki maharetiyle devrin sadrazamı Atik (Hadım) Ali Paşa'nın dikkatini çekerek

onun divan kâtipliği görevine getirilen Mesîhî'nin medrese öğrenimini tamamlayıp tamamlamadığı bilinmemektedir. İçkiye ve eğlenceye düşkünlüğü, derbeder yaşayışı yüzünden zamanla Ali Paşa'nın gözünden düşen şairin bir süre sipahilik yaptığına dair *Sehî Tezkiresi'*nde bir rivayet varsa da gerçekten bir askerî görev alıp almadığı hususunda kesin bilgi yoktur. Atik Ali Paşa'nın 917 (1511) yılında yapılan bir savaşta ölümünün ardından başka hâmi bulamayan Mesîhî, kendisine Bosna'da verilen küçük bir timarla yetinmek zorunda kaldı. Son yıllarını yoksulluk içinde geçirdiği belirtilen şairin genellikle 918'den (1512) sonra öldüğü kabul edilmekle beraber V. L. Ménage bu tarihin 924'ten (1518) sonra olabileceğini ileri sürmektedir (bk. *Osm.Ar.*, VII-VIII [1988], s. 11).

Daha çok aşıkane-rindane şiirler yazan Mesîhî'nin divanındaki manzumelerden Tâcizâde Câfer Çelebi'ye sunduğu bahariyye kasidesi, Atik Ali Paşa'nın şehâdeti üzerine yazdığı terkibibend tarzındaki mersiyesi ve murabba şeklindeki bahariyye ünlüdür. Murabba çeşitli dillere çevrilmiş olup bilinen en eski tercümesi Latince'ye yapılanıdır (Sir. W. Jones, *Poesieos Asiaticae Commentariorum Libri sex cum appendice*, London 1774, s. 363-377; diğer çeviriler için bk. bibl. Eren, XII [1977], s. 221-227). Samimi bir eda ile yazdığı şiirlerinde oldukça sade bir dil kullanan Mesîhî'nin bu tutumunda, döneminde henüz Arapça ve Farsça'nın Türkçe üzerindeki tesirinin yoğunluk kazanmamış olmasının payı olduğu gibi şiirlerinde deyim ve atasözlerini kullanmasının da etkisi vardır. Divanında Farsça ve Farsça-Arapça-Türkçe mülemma' şiirleri de bulunan Mesîhî'nin gerek bu şiirlerinden gerekse *Gül-i Sad-berg'*inden Farsça ve Arapça'yı iyi bildiği anlaşılmaktadır. Mesîhî, XV. yüzyılın önde gelen şairlerinden olmamakla birlikte Necâtî Bey sonrası ile Bâkî öncesi divan şiirinin gözde şairleri arasında yer alır. Kaynaklar, onun divan edebiyatının klasik biçim kazandığı dönemdeki şiirin gelişmesine katkısının olduğu görüşünde birleşir. Divan şiirinin gelişim çizgisi üzerindeki yerinden dolayı kendi çağında ve daha sonraki yüzyıllarda onun etkisinde kalmış şairlerin bulunduğu görülmektedir.

Eserleri. 1. *Divan*. Yirmi biri kaside, 294'ü gazel olmak üzere 350'ye yakın şiir ihtiva eden eserin Türkiye dışında ve Türkiye'deki kütüphanelerde yazma nüshaları vardır (British Museum, Or., nr. 1152;

Mesih Paşa Külliyesi'nin avlu duvarı köşesindeki çeşme

